

Lugupeetud justiitsminister
Pr Maris Lauri
info@just.ee

Teie: 01.06.2021 nr 8-1/3606
Meie: 05.07.2021 nr 3-2.1

Lugupeetud Pr Vaike Murumets
Vaike.Murumets@just.ee

Lugupeetud Pr Maarit Puhm
Maarit.Puhm@just.ee

Arvamus äriregistri seaduse eelnõu kohta

Täname võimaluse eest esitada oma arvamus seaduseelnõu kohta. Audiitorkogu eesmärkidest ja ülesannetest tulenevalt peame eelkõige oluliseks esitada oma ettepanekud raamatupidamise ja audiitorteenuse osutamisega seonduvate õigusnormide kohta. Analüüsisime eelnõus nimetatud õigusnorme eelkõige raamatupidamise ja audiitorteenuse osutamise seisukohast ning esitame oma ettepanekud ja kommentaarid tulenevalt nimetatust.

1. Üldised kommentaarid eelnõu kohta

Ühinguõiguse revisjoni läbiviimise detailsest tegevuskavast (2016-2021) nähtub¹, et ühinguõiguse revisjoni käigus koostatakse kaks eelnõu:

- äriregistri seadust ja registrimenetlust puudutav eelnõu;
- ühinguõiguse materiaalõiguslikke küsimusi puudutav eelnõu.

Ühinguõiguse töörühm on koostanud nii äriregistri seaduse eelnõu kui ka äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse lõpliku eelnõu.²

Justiitsministeerium on koostanud ja avalikule kooskõlastamisele saatnud äriregistri seaduse eelnõu. Eelnõuga muudetakse ka teisi seadusi, sh äriseadustikku, tsiviilseadustiku üldosa seadust jt seadusi.

¹ https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/tegevuskava_7.12.2020_muudatustega_loplik.pdf

² <https://www.just.ee/et/eesmargid-tegevused/oiguspoliitika/kodifitseerimine-ja-oigusloome-arendamine/uhinguoiguse-revisjon>

Jääb ebaselgeks, kas lisaks äriregistri seaduse eelnõule on Justiitsministeeriumis koostamisel ka uus äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu seletuskirjast sellele vastust ei leia. Seletuskirjast ei leia ka põhjendusi, miks on lisaks registri tegevuse reguleerimisele asunud muutma ka äriseadustikku, TsÜSi jt eelnõus nimetatud seadusi. Teisi seadusi käsitlevad muudatused on hoopis väiksema mahuga võrreldes tööühma koostatud äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga ja ei ole seotud ainult äriregistri tegevusega. Oluline on teada, mis on eelnõus kavandavate teiste seaduste muudatuste eesmärk ja kas lisaks eelnõule on koostamisel ka äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus.

Tutvudes eelnõuga osades, mis käsitleb ka teiste seaduste muudatusi, selgub, et eelnõusse on lisatud teiste seaduste muutmise sätteid, mis esialgselt olid kavandatud tööühma koostatud äriseadustiku jt seaduste muutmise eelnõu menetlusega (viide 2). Näiteks TsÜS muudatuste osas on lisatud eelnõusse võrreldes tööühma koostatud äriseadustiku jt seaduste muutmise eelnõuga viis muudatust, kuid esialgu oli tööühma koostatud eelnõus kavandatud 20 muudatust. Näiteks on eelnõust muuhulgas välja jäetud TsÜS § 38¹ lisamine, mis sätestab majandusaasta aruande tühisuse eelduste regulatsiooni.

Äriseadustiku jt seaduste muutmise eelnõu kohaselt on tööühm teinud ettepaneku 299 muudatuse osas. Eelnõu kohaselt on äriseadustikus kavandatud teha aga 103 muudatust. Miks tehti teiste seaduste muudatuse puhul just selline selektsioon, miks on mitmed olulised tööühma koostatud äriseadustiku jt seaduste muutmise eelnõus käsitletud teemad eelnõust välja jäetud ja kas järgmisena on koostaja välja töötamas täiendavat ÄS muutmise seaduse eelnõud, eelnõu seletuskirjast ei selgu. Seletuskirja kohaselt on eelnõu seotud vaid Riigikogu menetluses oleva äriseadustiku ja raamatupidamise seaduse muutmise seaduse (digilahendused äriühinguõiguses) eelnõuga (394 SE). Täiendavalt koostatavatele ÄS ja teiste ühinguliikide seaduse muudatustele seletuskirjas ei viidata.

Lisaks märgime, et ühinguõiguse revisjoni tööühma koostatud eelnõude ja nende eelnenud ühinguõiguse muudatuste lähtekohtade ning analüüs-kontseptsiooni kohta oleme ühinguõiguse revisjoni komisjoni liikmena mitmeid kordi arvamust avaldanud. Mitmete meie ettepanekute puhul jääb mulje, et kaasamine ühinguõiguse revisjoni on olnud pigem formaalne, kuna esitatud ettepanekuid ei ole arvesse võetud, alustades lihtsast näitest – asendada sõna „audiitor“ sõnaga „audiitorettevõtja“ ühinguga seotud kliendisuhet silmas pidades. Ettepaneku ja põhjenduse selle muudatuse vajalikkuse kohta ning ka teised Audiitorkogu ettepanekud esitame arvamuse järgmises osas.

II Ettepanekud eelnõus käsitletavate raamatupidamise ja audiitorkontrolliga seotud teemade kohta

2.1 Terminite „audiitor“, „vandeaudiitor“ ja „audiitorettevõtja“ kasutamine eelnõus

Oleme korduvalt rõhutanud oma arvamustes ühinguõiguse revisjoni menetluse käigus, sh 11.11.2019 ühinguõiguse revisjoni ekspertide töörühmale ja revisjoni komisjoni liikmetele adresseeritud kirjas, et äriseadustikus ja äriregistri seaduses ning teistes ühinguõiguse puudutavates seadustes tuleb eristada termineid „vandeaudiitor“ ja „audiitorettevõtja“. AudS § 81 lg 1 kohaselt võib audiitorteenust osutada vaid audiitorettevõtja, kellel on kehtiv tegevusluba, mitte vandeaudiitor. Audiitorettevõtja võib teenust osutades vandeaudiitoreid, kes teenuse osutamisel audiitorettevõtjat esindavad, vahetada. Nimetatud muudatus arvesse võtta tuleks ühinguõiguse kõigis seadustes asendada termin „audiitor“ terminiga „audiitorettevõtja“, kui on mõeldud ettevõtja ja audiitori vahelist kliendisuhet. Avalikustada tuleb registris audiitorettevõtja-, kes audiitorteenust osutab, mitte vandeaudiitori andmed. Eelnõus muudatuse tegemisel tuleb vastav muudatus teha ka „Kohtule dokumentide esitamise korras“ (RTL 2006,5, 77).

Seisukohta, et õigusselguse mõttes tuleks ühinguõiguse seadustesse üle võtta audiitortegevusega seotud mõisted ja terminid (vandeaudiitor vs audiitorettevõtja) on toetanud ka analüüs-kontseptsiooni koostajad³ – vt analüüs-kontseptsiooni lk 61.

Lisaks on eelnõus kasutatud samas tähenduses nii terminit „audiitor“ kui ka „vandeaudiitor“. Kontaktisiku puhul on märgitud nii vandeaudiitorit, kui ka audiitorettevõtjat. Kontaktisiku regulatsiooni osas on nimetatud ka õige. Arusaamatuks jääb, miks ei soovita muude audiitortegevusega seotud normide puhul kasutada õigeid mõisteid. Ka muudes seadustes on selles osas viimastel aastatel areng toimunud. Näiteks krediidasutuste seaduses, kindlustustegevuse seaduses, väärtpaberiseaduses, raamatupidamise seaduses ja paljudes teistes seadustes on korrektselt nimetatud audiitorteenuse osutajana audiitorettevõtjat.

2.2 Audiitorettevõtja andmete kajastamine registris

Andmed audiitorettevõtja (seaduses märgitud audiitori) kohta sisalduvad eelnõu kohaselt endiselt vaid avalikus toimikus, mistõttu on andmed raskesti leitavad, audiitorettevõtja ise andmeid parandada ei saa ja andmete õigsusele ei saa kolmas isik tugineda. Leiame, et audiitorettevõtja andmed peavad sisalduma juriidilise isiku registrikaardil. Audiitorettevõtja andmed tuleb avalikustada registri-, mitte registrivälise andmetena. Nõue tuleneb direktiivi 2017/1132/EL art 14, mis näeb tulenevalt art 16 lg-st 3 ette võrdväärse jõuga avalikustada nii seadusjärgse organina või selle liikmena esindusõiguslikud isikud (mh kas neil on esindusõigus üksinda või ühiselt) kui ka isikud, kel on seadusjärgse organina või selle liikmena õigus võtta osa äriühingu juhtimisest, järelevalvest või kontrollimisest. Sellest tulenevalt peavad ka audiitorettevõtjate andmed olema kajastatud registriandmetena, mitte registrivälise andmetena ja neile peab laienema usalduskaitse.

³ Ühinguõiguse analüüs-kontseptsiooni lk 61.

Andmete avaldamine registrikaardil on põhjendatud ka seetõttu, et registrikaardil andmete avaldamisel on registripidajal ebaõigete andmete puhul õigus ebaõigeid kandeid ise muuta, näiteks kui audiitorettevõtjal on kliendileping mõjuval põhjusel lõppenud ning ettevõtja ise avaldust kande muutmiseks ei esita. Praegu audiitorettevõtja andmete muutmise tema enda avalduse alusel registrivälise kande puhul ei ole võimalik. Seda saab teha vaid ettevõtja ise.

2.3 Audiitorkontrolli ja aruandluskohustuse täitmise andmete nähtavus

Meile teadaolevalt on muutmisel ka äriregistri visuaalne külg. Justiitsministeerium on lubanud, et juba selle aasta augustist on ettevõtjate tegevusega ja aruandlusega seotud andmed paremini ja selgemini nähtavad ja eristatavad. Loodame, et seda ka raamatupidamise aruandeid ja nende audiitorkontrolli käsitlevas osas.

Kevadel toimus Audiitorkogu esindajate kohtumine Justiitsministeeriumi kantsler Tõnis Saarega ja asekancler Viljar Peebuga, kes selgitasid tulevasi muudatusi. Kohtumise käigus esitasime oma ettepanekud ka audiitortevõtmise andmete nähtavuse osas.

Selgitasime, et:

- vandeaudiitori aruanne peab olema kergemini leitav. Praegu on vandeaudiitori aruanne leitav ettevõtja majandusaasta aruande osana ning on aruandega tutvuda soovijale tasuline teenus. Audiitorkontrolli eesmärki, sh avalikkusele suunatust silmas pidades peab audiitori aruanne või vähemalt aruande tüüp (vt ülejärgmine selgitus) olema paremini registrist nähtav;
- ettevõtja registriandmetes peab olema nähtav, kas ettevõtja on audiitorkontrolli kohustuse täitnud, kui audiitorkontroll on kohustuslik.
- vandeaudiitori aruande osas eksisteerib taksonoomia, mis näeb ette võimalikud aruande tüübid (näiteks: modifitseerimata auditi arvamus, märkustega ülevaatus kokkuvõtte jne). Taolise määratluse saavad kõik Ettevõtjaportaalis esitatavad vandeaudiitori aruanded. On lihtne ning vajalik lisada ettevõtja registriandmetele viide vandeaudiitori aruande tüübile, selle taksonoomilisele kirjele. See oleks selgelt avalikes huvides, kuna hoiab potentsiaalselt ära mitmed soovimatud ärisuhted või võimaldab ärisuhtet alustada paremalt informeerituse tasemelt, kuna ligikaudu 15% vandeaudiitorite aruannetest on nõ märkusega, modifitseeritud.

Esitasime kohtumisel Justiitsministeeriumi esindajatega ka muid ettevõtjate aruandluskohustuste täitmisega seotud ettepanekuid. Piirdume siinkohal vaid ülalmainitud, kuna tegemist ei ole otseselt eelnõu temaga.

Lisaks eelnimetatule leiame, et ühingu osas, mis ei ole veel ametlikult alustanud likvideerimist (ehk siis tema ärinimele ei ole veel lisatud „(likvideerimisel)“), kuid kui ühing on otsustanud koostada oma raamatupidamise aruande vastavalt RTJ 13-le (ehk likvideerimisstandardile),

peaks aruande kasutajatele või registrikirje vaatajale selgelt välja paistma, et ühingu tegevuse jätkuvus on probleemne.

2.4 Audiitorkontrolli kohustuse täitmata jätmise tagajärgede kehtestamine

Eraldi soovitame rõhutada vandeaudiitori aruande puudumisel, arvamuse avaldamata jätmisel või vastupidise arvamuse olemasolul võimalike õiguslike tagajärgede kehtestamise vajadust nõudeid rikkunud ettevõtjale. Kehtivas õiguses on reguleerimata, missugused õiguslikud tagajärjed toob ettevõtjale kaasa audiitorkontrolli kohustuse täitmata jätmise, vandeaudiitori poolt arvamuse avaldamata jätmise või vastupidine arvamus.

Ühinguõiguse töörühma koostatud äriseadustiku jt seaduste muutmise seaduse eelnõus on TsÜS § 38¹ lg 1 p-s 2 küll sätestatud, et majandusaasta aruanne on tühine, kui seda ei kontrollinud audiitor olukorras, kus seadus näeb aruande auditi või ülevaatuse. Lisame, et oluliseks majandusaasta aruande (õigemini raamatupidamise aastaaruande) koostamise ja vormistamise oluliseks rikkumiseks, mis töörühma arvates toob kaasa otsuse tühisuse, on ka vandeaudiitori arvamuse avaldamata jätmise või vastupidise arvamuse andmine.⁴ Ka nimetatu peaks tooma kaasa raamatupidamise aastaaruande tühisuse. Kahjuks ei ole § 38¹ lisamist TsÜSsi eelnõus TsÜS muudatusena käsitletud. Muudatus on koos paljude teiste töörühma pakutud TsÜS muudatustega meile teadmata põhjustel eelnõust välja jäänud.

Lisame, et raamatupidamise aruande võimalikust tühisusest tuleb eristada audiitorteenuse osutamise ja audiitorkontrolli kohustuse täitmist, samuti ühingu poolt majandusaasta aruande esitamise kohustuse täitmist. Ka eelpool viidatud tingimustel tühiseks osutunud aruande puhul oleks ettevõtja siiski täitnud näiteks majandusaasta aruande esitamise kohustuse. Aruande tühisusele võib huvitatud isik tugineda kohtumenetluses hagi või vastuväidete esitamisega – töörühma ettepanek TsÜS § 38¹ lg 5 kohta.

2.5 Oüde mitterahalise sissemakse hindamise audiitorkontroll

Me ei pea põhjendatuks Oüde mitterahalise sissemakse audiitorkontrolli nõude kaotamist. Kavandataval muudatusel võib olla oluline mõju nii osaühingu tegevuse jätkuvusele kui ka potentsiaalsete võlausaldajate huvidele. Leiame, et mitterahalise sissemakse hindamise kontrolli nõue ei peaks sõltuma vaid osakapitali algsest suuruselt (vähemalt 25 000 eurot) ja mitterahalise sissemakse mõjust osakapitalile. Eelkõige on oluline mitterahalise sissemakse

⁴ Vandeaudiitori kutsetegevuse standard ISA 705 Arvamuse modifikatsioonid sõltumatu audiitori aruandes

- **Arvamuse avaldamata jätmise ehk nõ disclaimer** – audiitor ei suutnud mõne asjaolu osas kindlust omandada ja see asjaolu on kogu aruande jaoks nii märkimisväärne, et ta loobub aruande kui terviku suhtes arvamust avaldamast.
- **Eitav otsus** – audiitor tuvastas mõne aruandes avalikustatud asjaoluga seoses nõnda suure vea, et ta järeldab, et kokkuvõttes ei anna aruanne õiget ülevaadet ettevõtte finantsseisust

koguväärtus (nimiväärtus ja ülekurss koos), selle osatähtsus ja võimalik mõju omakapitalile. Samuti vajadus tagada potentsiaalsete võlausaldajate huvide võimalik kaitse.

Oleme oma arvamustes ühinguõiguse revisjoni käigus rõhutanud, et mitterahalise sissemakse hindamise audiitorkontroll on igal juhul vajalik juhul, kui osaühingul on tulenevalt AudS § 91 või § 92 auditi või ülevaatuse kohustus. Muudel juhtudel tuleks mitterahalise sissemakse hindamise audiitorkontrolli kohustus siduda mitterahalise sissemakse absoluutväärtusega (nimiväärtus pluss ülekurss) ja/või mitterahalise sissemakse suurusega võrreldes omakapitali suurusega. Näitena toome olukorra, kus mitterahalise sissemakse esemeks on osanikule kuuluv suure väärtusega ettevõtte ja mitterahalise sissemakse üleandmisel suurendatakse osakapitali minimaalselt, enamus vara väärtusest kantakse aaziosse ning seaduses puudub mitterahalise sissemakse hindamise audiitorkontrolli nõue (või eksisteerib kehtivast õigusest tulenev audiitorkontrolli nõue). Näiteks kui ettevõtja suurendab osakapitali mitme miljoni euro võrra, ei ole audiitor kohustatud kontrollima sissemakse hindamist. Kui mitterahalise sissemakse tegelik väärtus on tegelikkuses oluliselt madalam, võib ettevõtja raamatupidamises kajastatud omakapital osutada ebaõigeks. Audiitorkontrolli puudumine võib taolisel juhul tuua kaasa võlausaldajate huvide kahjustamise.

AudS § 91 ja 92 sätestavad, millal on ettevõtjatel audiitorkontrolli, st auditi või ülevaatuse kohustus. Leiame, et samast põhimõttest tuleks lähtuda ka mitterahalise sissemakse hindamise sõltumatu audiitorkontrolli kohustuse määramisel. Netovara nõude reguleerimine seadusega on oluline jätkusuutliku ettevõtluskeskkonna tagamiseks, kohustades täiendavat finantseerimist kaasama õigeaegselt, võimalike maksuraskuste ennetamiseks. Sama oluline on seatud nõuete kontroll sõltumatu audiitori poolt, et võimalikud ettevõtte tegevuse jätkuvuse probleemid ei jääks märkamata ebapädeva või ebaõige hindamise tõttu. Rõhutame, et kui omakapitali sissemakset ei tehta rahas, on see juba olemuslikult kõrgem risk ja suureneb tõenäosus, et võlausaldajate huve võidakse kahjustada. Seetõttu on audiitorkontroll asjakohane meede riski maandamiseks. Leiame, et mitterahalise sissemakse hindamise audiitorkontroll on oluline vahend ettevõtja omakapitali õigsuse hindamisel ja võlausaldajate huvide kaitsel.

Ebaõige on ka seletuskirjas audiitorkontrolli kaotamist õigustav järgmine väide: „Tähelepanuväärselt ei ole kehtivas õiguses selle kahju hüvitamise erikoosseisu juures nimetatud audiitori vastutust.“ Audiitorettevõtja vastutus tuleneb AudS §st 62, mille kohaselt vastutab audiitorettevõtja tekitatud kahju eest nimetatud sättes määratletud tingimustel ja ulatuses.

2.6 Raamatupidamine likvideerimismenetluse alustamisel ja läbiviimisel

Äriregistri seaduse muudatustega kaasnevates teistes õigusaktides, sh äriseadustikus on muuhulgas osaliselt muudetud OÜ ja AS likvideerimise raamatupidamise ja audiitorkontrolli

korraldust. Raamatupidamise korraldamine ja osutatava audiitorteenuse nõuded ühingute tegevuses, sh likvideerimisel, ühinemisel, jagunemisel ja ümberkujundamisel on mahukas iseseisev teema ja vajab eraldiseisvat analüüsi ning edasist käsitlemist. Ühinguõiguse õigusaktides nimetatut käsitlev ei ole tihtipeale kooskõlas raamatupidamist ja audiitortevõust reguleerivate õigusaktide nõuetega.

Eelnõus on käsitletud OÜ ja AS likvideerimist ÄS § 211 OÜ ja § 374 AS muudatustena. Nimetatut osas leiame, et:

- kuidagi ei saa nõustuda koostaja arvamusega, et tuleb tühistada § 211 lg 3 ja § 374 lg 3 esimene lause, mille kohaselt lõpetamisotsuse vastuvõtmisega lõpeb OÜ ja AS seni kestnud majandusaasta ning algab uus majandusaasta. Nimetatud õigusnorm, mille kohaselt likvideerimise alustamisega algab uus majandusaasta, kajastab ja toetab kehtivat raamatupidamise ja audiitorkontrolli regulatsiooni ja praktikat. Likvideerimise ajal toimuv äriühingu tegevus ja seda kajastav raamatupidamise aruanne on ju võrreldes tegutseva äriühinguga ja seda kajastava aruandlusega koostatud hoopis teistsuguste arvestuspõhimõtete alusel. Kuna äriühingu tegevuse jätkuvus on lõppenud, on likvideerimise aruande koostamise arvestuspõhimõtted teised kui tegutseva äriühingu puhul. Enam ei lähtuta tegevuse jätkuvuse printsiibist, vaid varade õiglasest väärtusest, mis on vajalik eelkõige tulenevalt võlausaldajate huvidest ja võimalikest nõuetest.

Sellest tulenevalt koostatakse likvideerimise aruanne, vajadusel ka likvideerimise vahearuanne ja lõpparuanne RPSst tulenevalt RTJ 13s⁵ või IFRSs sätestatu alusel. Aruandeperioodi jooksul kahe kardinaalselt erineva aruandlusstandardi järgimine on võimatu.

Nimetatut tulenevalt on seaduse § 211 lg-s 2 ja § 374 lg-s 2 kasutatav termin „algbilanss“ eksitav, sest esiteks on tegu tervikliku aruandega, mille osa on bilanss ning teiseks, algbilanss koostatakse ettevõtja tegevuse alustamisel või esmakordsel raamatupidamiskohustuse tekkimisel. Õige termin on „likvideerimise aruanne“. Palume seadusesse vastav muudatus sisse viia.

- oleme nõus sellega, et likvideerimise alustamisel kahte aruannet koostada ei ole vaja. Ka tegelik praktika on mitukümmend aastat olnud see, et koostataksegi vaid üks aruanne – likvideerimise aruanne. Nimetatut tuleb arvesse võtta § 211 lg 2-4 ja § 374 lg 2-4 muudatuste tegemisel.

2.7 Ettepanek AudS § 91 lg 3 muutmiseks

Toetame kuni 2017. aasta sügiseni kehtinud aktsiaseltside auditeerimistingimuste taastamist. Teeme ettepaneku tühistada AudS § 91 lg 3 osas, mille kohaselt on audit kohustuslik vaid

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/680769>

ASdele, millel on rohkem kui kaks aktsionäri. Oleme oma arvamustes ühinguõiguse revisjoni käigus selgitanud, et kõigil ASdel olenemata aktsionäride arvust, peab kehtima auditi kohustus.

Peame äärmiselt taunimisväärseks aktsiaseltside üldise auditikohustuse muutmist 2017. aastal. Nimelt kehtestati siis AudS § 91 lg-s 3 erand kuni kahe aktsionäriga aktsiaseltsile kohustusliku auditi kohustuse kaotamise teel. Muudatusettepaneku algatajaks oli Riigikogu majanduskomisjon kui seaduseelnõu juhtivkomisjon. Nimetatud seaduse muudatuse ettepanek tehti Riigikogu majanduskomisjoni poolt n-ö 25. tunnil, vahetult enne eelnõu teist lugemist. Ettepaneku vajalikkust ei põhjendatud, sel puudus nii Rahandusministeeriumi kui eelnõu koostaja ja ka Audiitorkogu toetus.

Meie arvates ei ole põhjendatud aktsionäride arvust sõltuvalt auditi kohustuse muutmise. ASI kui kõrgendatud nõuetega ühingu puhul on õigustatud ka kõrgendatud nõuetega audiitorkontroll, milleks on audit. Juhtisime tähelepanu nimetatud erandi tühistamise vajadusele ka ühinguõiguse revisjoni käigus Audiitorkogu tagasiside esitamisel 2.04.2018. ja 3.12.2019.

Ettevõtlusvormina on aktsiaselts kõrgendatud nõuetega ettevõtlusvorm, sellise vormi eelistamine teistele, vähem kohustusi toovatele äriühingu vormidele on ettevõtja vabatahtlik valik. Kõrgendatud nõuetele vastutasuks on omakorda suurem usaldus aktsiaseltsi kui sellise vastu. Selline usaldus põhineb eelkõige neljal olulisel teguril: suurem kohustusliku sissemaksega kapitalinõue, kohustuslik kolmeastmeline juhtimisstruktuur, kohustus aktsiate märkimiseks keskregistris ning kohustuslik audiitorkontroll.

Aktsionäride arvust lähtudes erandi tegemine audiitorkontrolli kohustuse osas on mõistetamatu, põhjendamatu ja hägustab aktsiaseltsi ja osaühingu kui erinevate nõuetega ettevõtlusvormide piire. Samuti on sellist erandit raske mõista välisinvestoritel, kel tuleb vastaval juhul oma investeeringute kontrolliks rakendada paralleel-kontrolli läbi audiitorfirma võrgustiku.

Loomulikult on mõistetav, et teatud juhtudel puudub äriühingul, eriti vähese tegevusmahu juures, vajadus näiteks nõukogu, suure omakapitali või audiitori järele. Sellisel juhul võib äriühing end ümber kujundada osaühinguks. Seadusandluse ning praktikate väljatöötamist, mis võimaldaksid ettevõtjatel seda teha, toetab Audiitorkogu jätkuvalt; tihti on just vandeaudiitorid need, kes ettevõtjatele vastavas küsimuses samasisulist nõu annavad.

2.8. Kindlal kuupäeval kande tegemise taotlemise eest viiekordse tasu nõue riigilõivuseaduse § 66 täiendamisel

Viiekordne riigilõivu tasu nõue ei ole meie arvates kõigil juhtudel põhjendatud. Näiteks konstitutiivsete kannete korral suure käibe, varade ning töötajate koosseisuga ühingute

ühinemisel või jagunemisel, kus protsessi läbiviimine on ajamahukas ja ulatuslikest toimingutest koosnev, on ettevõtjatel oluline ühinemis- või jagunemisprotsessi täpne ajastamine ja läbiviimine. Kindlal kuupäeval kande tegemise taotlemine on sellisel juhul igati õigustatud. Küll jääb aga ebaselgeks, miks on koostaja taolisel juhul leidnud, et vajalik on viiekordne riigilõivu nõue.

2.9 Ettepanek raamatupidamise ja audiitorkontrolli käsitlevate sätete koosõlla viimiseks nimetatud valdkondi reguleerivate nõuetega

Soovime raamatupidamise ja audiitorkontrolli sisu ja korraldust käsitlevate ühinguõiguse muudatuste puhul ühinguõiguse seadustes kindlasti koostajaga kohtuda ja oma ettepanekud esitada, et kavandatavad muudatused lähtuksid majanduskeskkonna vajadustest, oleksid koosõlas kehtivate raamatupidamist ja audiitortegevust reguleerivate nõuetega ning praktikaga.

Oleme 3.12.2019 esitanud ühinguõiguse revisjoni töögrupile ja komisjonile ettepaneku raamatupidamise- ja audiitori kaasamise regulatsiooni ühtlustamiseks likvideerimisel, ühinemisel ja jagunemisel raamatupidamise seaduse ja Eestis rakendatavate finantsaruannete standardite nõuetega. Nimetatud ettepanekutest on eelnõu koostaja arvestanud vaid üht tehnilist parandusettepanekut - § 211 lg 5 täiendamise vajadust.⁶

3.12.2019 ühinguõiguse töögrupile ja komisjonile esitatud ettepanekute alusel ning töögrupi ja komisjoni liikmete soovil oleme analüüsinud ÄSs Oüde ja ASde likvideerimist, ühinemist ja jagunemist käsitlevaid õigusnorme ja koostanud oma ettepanekud nimetatud osas ÄSi muutmise kohta, mis soovime teile esitada. Ühinguõiguses raamatupidamise ja audiitorkontrolli nõuete kaasajastamine on iseseisev ulatuslik teema ja võib vajada eraldi revisjoni, kuhu tuleks kaasata vastavate valdkondade ekspertteadmised ja asjatundjad, sh audiitorite ja raamatupidajate esindajad. Peame vajalikuks nimetatud teema arvesse võtmist äriseadustiku ja teiste ühinguliikide seadustes järgmiste muudatuste kavandamisel. Eelnõus vaid ASde ja OÜde likvideerimise raamatupidamist ja audiitorkontrolli käsitlevate õigusnormide osaline muutmine on piiratud lähenemine kogu laiaulatuslikku valdkonda silmas pidades.

Ootame Justiitsministeeriumi initsiatiivi ja tagasisidet nimetatud teema edasiarendamiseks. On ju selge õiguskeskkond meie ühine eesmärk ja oluline kõigi ettevõtjate ja kogu ühiskonna huvides. Oleme hea meelega nõus osalema teemaga seotud arutelu(de)s ja oma ettepanekud esitama, et ühingute raamatupidamise ja osutatava audiitorteenuse nõuded oleks nii

⁶ Märkisime, et ilmselt vajab täiendamist § 211 lg 5, mille kohaselt kohus võib osaühingu vabastada likvideerimise algbilansi ja majandusaasta aruande auditeerimise kohustusest, kui osaühingu varaline olukord on nii selge, et auditeerimine ilmselt ei ole ei osanike ega võlausaldajate huvides vajalik. Ilmselt kehtib auditeerimise kohustus vaid siis, kui OÜ-l on audiitorkontrolli kohustus.

audiitoritele kui ka nende klientidele arusaadavad ja raamatupidamine ning audiitorteenus teostatav.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt-Martin Arengu
Audiitorkogu president